

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\G\Grimmove, br\bratri Grimmove - O věrném Janovi.pdb

PDB Name: O věrném Janovi
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 1.9.2002
Modification Date: 1.9.2002
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

O věrném Janovi

Wilhelm a Jacob Grimmové

Přeložila a souhlas s publikací dala Jitka Janečková
Zdroj <http://www.pohadky.org/index.html>

Byl jednou jeden staříčkový král a ten byl nemocen a věděl, že to lože, na kterém spočívá, je již ložem smrtelným. Tu pravil:

"Zavolejte mi věrného Jana."

Věrný Jan byl jeho milovaný sluha a říkal mu tak proto, neboť mu celý život věrně sloužil.

Když byl Jan nyní k loži přišel, řekl mu král:

"Věrný Jane, cítím, že přichází můj konec, a nemám jinou starost než o svého syna. Ulrich je ještě mladý a ne vždy si bude vědět rady. A když mi nyní slíbíš, že ho naučíš všemu, co musí vědět, a budeš jeho pěstounem, pak mohu klidně zavřít oči."

A věrný Jan odpověděl:

"Já ho nikdy neopustím a budu mu sloužit věrně, i kdyby mne to mělo stát život."

A král řekl: "Tedy mohu zemřít v pokoji."

A pak pokračoval: "Po mé smrti mu ukážeš celý zámek, sály a komnaty a všechny poklady, které uvnitř leží. Ale tu poslední komnatu na konci chodby mu ukázat nesmíš, tam je ukrytý obraz královské dcery ze Zlatého zámku. Když ten obraz princ spatří, pojme k ní tak mocnou lásku, že se v tom okamžiku zhroutí na zem. A pak skrze tu dívku upadne do velkého nebezpečí, proto ho musíš před ní střežit."

A když byl věrný Jan ještě jednou starému králi slib rukou dáním učinil, tu král utichnul, položil hlavu na podušku a zemřel.

Když byl starý král pohřben, tu věrný Jan vyprávěl mladému králi, co byl jeho otcí na smrtelném loži slíbil a řekl:

"To chci dodržet a také při tobě věrně stát, i kdyby mne to mělo stát život."

Smutek pominul.

Tu pravil Jan králi Ulrichovi:

"Nyní přišel čas, aby jsi své dědictví obhlédl, chci ti ukázat otcovský zámek."

Potom jej vodil všudy, sem a tam, a ukázal mu všechna bohatství a komnaty, jen jednu komnatu neotevřel, tu kde byl ten nebezpečný obraz. Ten obraz byl tak pověšen, že kdo byl dveře otevřel, rovnou na něj musel pohlédnout; a byl to obraz tak překrásný, že člověk si musel myslet, že nic krásnějšího a živoucnějšího na světě není.

Ulrich si ale dobře všimnul, že věrný Jan jedny dveře přešel a zeptal se.

"Pročpak jsi tyto dveře neotevřel?"

"Protože je uvnitř něco, co by tě polekalo." odvětil věrný Jan.

Ale Ulrich mu odvětil:

"Chtěl jsem vidět celý zámek, chci tedy vidět, co je uvnitř!" a šel a chtěl dveře mocí otevřít.

Tu věrný Jan řekl:

"Já jsem tvému otci před smrtí slíbil, že nikdy neuvidíš, co je v této komnatě; mohlo by to mne i tebe uvrhnout do velkého nebezpečí."

"To ne," odvětil Ulrich: "když nepůjdu dovnitř, to bude jistě moje smrt. Nebudu mít dnem ani nocí klid, dokud to na vlastní oči nespátím. Nyní odtud neodejdu dříve, dokud mi neodemkneš."

I viděl věrný Jan, že tady nic jiného nepomůže, a tak tedy s těžkým srdcem a mnohými vzdechy vytáhl z velkého svazku klíč.

Když otevřel věrný Jan dveře, chtěl vejít dovnitř první a obraz zakrýt, aby jej Ulrich nebyl spatřil. Ale co to bylo platno. Král si stoupl na špičky a podíval se mu přes rameno. A když byl obraz krásné panny uviděl, jak se blyští zlatem a drahými kameny, tu beze vlády klesl na zem.

Věrný Jan ho zvedl do náruče, zanesl jej do postele a pomyslně si:

"Neštěstí je tady, Pane, co s námi teď jen bude?"

Pak králi podal víno, aby jej přivedl opět k sobě. A první slova, která Ulrich pronesl, byla:

"Kdo je to na tom krásném obraze?"

"To je princezna ze Zlatého zámku." odvětil mu věrný Jan.

Tu Ulrich pokračoval:

"Moje láska k ní je tak velká, že i kdyby měly všechny lístečky na všech stromech světa jazýčky, vypovědět by to nedokázaly, svůj život položím, abych ji získal a ty věrný Jane musíš stát u mne."

A tak věrný Jan dlouho přemýšlel, jako onu věc zaonačit, neboť dostat se před tvář princezny ze Zlatého zámku bylo těžké. Nakonec nějaký prostředek vymyslel a řekl Ulrichovi:

"Všechno, co kolem sebe princezna má je ze zlata, stoly, židličky, mísy a poháry, misky, všechno domácí náčiní. V tvém pokladu leží pět tun zlata, dej jednu z nich zlatníkům své říše, ať ti zhotoví rozličné nádoby a nářadí, všelijaké ptáky, roztodivná zvířata, vše co by se jí zalíbilo, pak s tím za princeznou pojedeme a svoje štěstí zkusíme."

Král tedy nechal povolat všechny zlatníky, kteří pak museli dnem i nocí pracovat, dokud ony překrásné věci nebyli vyrobili.

Všechno bylo potom naloženo na loď, věrný Jan se oblékl jako kupec a i král musel tak učinit, aby byli k nepoznání. Pak jeli přes moře až dorazili do města, kde bydlila princezna ze Zlatého zámku.

Králi poručil věrný Jan zůstat na lodi a čekat na něj, až se vrátí.

"Možná," pravil věrný Jan: "přivedu princeznu s sebou, tak se postarej, aby byl všude pořádek, nechej ty zlaté nádoby rozestavit a celou loď jimi vyzdobit."

Pak vyhledal věrný Jan rozličné zlaté věci a při sobě je uschoval, vystoupil na zem a šel rovnou do královského zámku.

Když přišel na královský dvůr, stála u studny krásná dívka, která měla v rukou dvě krásné zlaté vědra a nabírala vodu. A když byla chtěla průzračnou vodu odnésti, otočila se a uviděla neznámého muže i zeptala se ho, kdo je.

Tu věrný Jan odvětil:

"Jsem kupec." a otevřel svojí zástěru a nechal ji do ní nahlédnout.

Tu pravilo děvče: "To musí vidět naše princezna, ona tyhle zlaté věcičky miluje, jistě je do tebe všechny koupí."

Vzala jej za ruku a vedla ho dovnitř, neboť ona to byla komorná.

Když byla princezna ty věci viděla, byla velmi spokojena a řekla:

"To je tak krásně zpracováno, že to chci všechno koupit."

Ale věrný Jan ji odvětil:

"Já jsem jen sluha bohatého kupce. Co mám tady, je nic proti tomu, co má můj pán na své lodi, tam jsou ty nejkrásnější a nejdrahocennější kousky, které můžete se zlata vůbec vyrobit."

Tu si princezna přála to vše přinést, ale věrný Jan řekl:

"To by trvalo mnoho dní, je toho tolik, že by to muselo v být mnoha sálech vystaveno, v tvém zámku by ani nebylo místo."

To probudilo v princezně ještě větší zvědavost a chuť si to vše prohlédnout, že nakonec pravila:

"Zaved' mne na tu loď, chci tam sama zajít a poklad tvého pána si prohlédnout."

Tak ji věrný Jan rád zavedl na loď.

Král Ulrich, když ji byl viděl, seznal, že její krása je ještě větší, než na tom obraze, a nemyslel nic jiného, než že se mu srdce hotoví z těla ven vyskočit nebo se na kusy roztrhat. Nyní vstoupila dívka na loď a král ji provádl; věrný Jan však zůstal u kornidelníka a poručil mu s lodí rychle odrazit:

"Napněte všechny plachty, ať letíme po hladině jako ptáci."

Ulrich zatím princezně ukazoval uvnitř zlaté náčiní jedno po druhém, mísy, poháry, mističky, ptáky, zvířátka a jiné podivuhodné tvory. Mnoho hodin chodili kolem dokola, a zatímco si princezna v tom vytržení všechno prohlížela, ani nepostřehla, že loď vyplula.

Potom co prohlídku ukončila, poděkovala kupci a chtěla jít domů, ale když vyšla na palubu lodi, uviděla, že všude dokola se rozkládá moře a loď uhání s napnutými plachtami pryč.

"Ach!" vykřikla vyděšeně: "Byla jsem obelhána, byla jsem silou unesena a kupcem zrazena, kdybych raději byla zemřela!"

Ulrich ji ale vzal za ruce a řekl:

"Já nejsem kupce a nejsem méně urozený nežli ty. Ale musel jsem tě lstí použít, neboť tě převelice miluji. Poprvé, když jsem tvůj obraz spatřil, beze vlády jsem padnul k zemi tvou krásou zasažen."

Když to byla princezna ze Zlatého zámku slyšela, upokojila se a její srdce bylo tím vyprávěním tak pohnuto, že ráda souhlasila, že se stane Ulrichovou ženou.

Tu se ale událo, že zatímco se plavili po širém moři, věrný Jan, který seděl na palubě a hrál, na nebi uviděl přilétat tři havrany. Tu přestal hrát a zaposlouchal se, co si mezi sebou povídají, neboť on řeči havranů rozuměl:

Ten první havran zakrákoral:

"Vidíte, tady si veze princeznu ze Zlatého zámku domů."

"Ano," odvětil druhý havran: "ale ještě ji nemá."

Třetí však pravil: "Vždyť jí má, je s ním na lodi."

Tu počal ten první havran zase krákorat:

"Co je mu to platné! Jakmile vystoupí na zem, přiběhne ryšavý kůň a on na něj bude chtít vyskočit a když to udělá, tu ten kůň s ním vylétne hned do povětří a odnese jej pryč a svou mladou ženu už nikdy nespasí."

Zeptal se druhý havran:

"A není před tím žádná ochrana?"

"Ale ano, když někdo jiný rychle na koně nasedne, a ručnici, která je v ohlávce ukryta, vyjme a koně zastřelí, to je pak mladý král zachráněn. Ale musel by to vědět! A kdo by to věděl a králi řekl, ten by po kolena zkameněl."

Tu pravil druhý havran:

"Já vím ještě více, když toho koně zabijí, tak ještě stále král nevěstu nezíská. Když spolu půjdou na zámek, bude tam na podnosu položena krásná svatební košile, jako by byla ze zlata a stříbra, ale je ze síry a smůly, a když si ji král oblékne, shoří na prach."

I pravil třetí havran: "A není žádná ochrana?"

"O ano," odpověděl ten druhý havran: "když někdo v rukavicích tu košili popadne a hodí ji do ohně, ona shoří a mladý král bude zachráněn. Ale co je to platno, kdo by tohle náhodou věděl a řekl mu to, ten do půli těla zkamení."

Tu pravil ten třetí havran:

"Já vím ještě více, i kdyby ta košile shořela, tak ještě stále král princeznu nedostane. Neboť když po svatbě tanec začne a on bude s mladičkou královnou v kole, tu ona najednou zbledne a mrtva padne k zemi, a když ji nikdo nepozvedne a z jejího pravého prsu tři kapky krve nevysaje a pak je nevyplivne, tu ona zemře. Ale když by kdo prozradil co ví, tu by v okamžiku celý zkameněl."

Když byli spolu ti havrani domluvili, odletěli pryč. A věrný Jan tomu všemu byl porozuměl a od té chvíle byl celý ztichlý a zasmušilý, neboť zamlčí-li svému pánu, co byl slyšel, bude ten nešťastný. Ale když mu vše vyjeví, ztratí svůj život. Ale nakonec si řekl:

"Mého pána musím zachránit, i kdybych měl při tom svůj život ztratit."

Když do Ulrichovy země připluli, stalo se to, co byli havrani předpověděli, přiběhl ke králi překrásný ryšavý kůň.

"Nu dobrá," řekl král: "ty mne na zámek poneseš."

A chtěl na koně vyskočit, tu ho však věrný Jan předešel, vytrhl z ohlávky ručnici a koně v okamžiku zastřelil. I křičeli ostatní královi sloužící, kteří v lásce věrného Jana příliš neměli:

"Jak hanebné, tak krásné zvíře zabít, mělo krále na zámek donést.!"

Ale král řekl: "Mlčte a nechte jej na pokoji, to je můj nejvěrnější Jan, on ví, co je dobré."

Nyní šli tedy na zámek a tam v sále ležela mísa a na ní byla překrásná košile, jakoby byla ze zlata a stříbra utkána. Ulrich šel k ní a chtěl ji zvednout, tu jej však věrný Jan strhnul zpátky, popadl košili v rukavicích, odnesl ji do ohně a nechal ji shořet. A tu sluhové zase začali mudrovat a volat:

"Podívejme, teď spálil králi svatební košili."

Ale Ulrich řekl:

"Asi ví, k čemu to bylo dobré, nechte jej na pokoji, to je můj nejvěrnější Jan."

Nyní slavili svatbu. I počalo se hrát a i nevěsta se dala do tance a tu věrný Jan pozorně sledoval její tvář.

Královna najednou zbledla a skácela se k zemi.

Věrný Jan k ní ihned přiskočil, zvednul ji a odnesl do komnaty, položil ji na postel, pokleknul k ní, z jejího pravého prsu vysál tři kapky krve a vyplivnul je. I ona počala záhy zase dýchat a probírala se k životu.

Ale mladý král, který byl vše viděl, nechápal, proč to věrný Jan učinil a velmi se rozhněval:

"Zavřete ho do vězení.!"

Druhého dne byl věrný Jan odsouzen a k šibenici odveden, a když byl nahoře stál a měl být popraven, pravil:

"Každý, kdo má zemřít, má právo před smrtí, ještě promluvit. Mohu i já toto právo využít?"

"Ano." odvětil mu Ulrich.

Tu pravil věrný Jan:

"Jsem neprávem souzen, neboť jsem vždy svou věrnost zachovával!" a pak vyprávěl, jak na moři rozhovor havranů vyslechl a jak proto, aby svého pána ochránil, všechno to musil učinit.

Tu zvolal král:

"Ach, můj drahý věrný Jane, milost, milost, přiveďte ho dolů!"

Ale věrný Jan byl při posledních svých slovech zkameněl.

Skrze to upadli král i královna do velkého smutku a král hořekoval:

"Jak jsem mohl takovou věrnost tak zle odměnit!" a nechal ten kámen odnést do své ložnice a vedle své postele postavit.

Pak často na něj hleděl a plakal:

"Kdybych tě tak mohl znova oživit, můj drahý věrný Jane!"

Uběhnul nějaký čas a královna porodila dvojčátka, dva synáčky, kteří rostli do krásy a byli jejich velikou radostí.

Jednou, když královna byla v kostele a děti u otce seděly a hrály si, tu se Ulrich zahleděl na ten kámen a povzdechnul:

"Kdybych tě tak mohl znova oživit, můj drahý věrný Jane!"

Tu začal kámen najednou mluvit:

"Ano, můžeš mne znova oživit, když se toho, co je ti ne světě nejmilejší, vzdáš."

Tu zvolal král:

"Všechno, co na tomto světě mám, chci kvůli tobě obětovat!"

Tu kámen opět promluvil:

"Když tedy svou rukou oběma dětem srazíš hlavu a mě tou krví potřeš, tak já opět obživnu."

Král se velmi polekal, když slyšel, že svoje nejmilovanější děti sám zabít musí, ale přece byl pomyslel na tu Janovu věrnost a že kvůli němu zemřel, a tak vytasil meč a vlastní rukou oběma chlapcům hlavy setnul.

A když byl jejich krví kámen potřen, tu se Janovi život navrátil a on stal před Ulrichem zdravý a živý jako dřív a pravil mu:

"Ani tvoje věrnost nezůstane bez odměny."

A vzal hlavičky dětí a přiložil je k tělíčkům, potřel rány jejich krví a v tom okamžiku byli oba chlapci opět živí, poskakovali kolem a hráli si jako dřív, jakoby se nebylo nic přihodilo.

Nyní byl král plný radosti, a když se vrátila královna, ukryl obě děti i věrného Jana do skříně a řekl jí:

"Pomodlila jsi se v kostele?"

"Ano," odvětila: "ale při tom jsem neustále měla na mysli věrného Jana, že skrze nás do neštěstí přišel."

Tu pravil Ulrich:

"Milovaná ženo, mohli bychom mu vrátit život, ale stálo by nás to naše dvě děti, ty bychom museli obětovat."

Tu královna zbledla, srdce se ji bolestí sevřelo, ale přeci odvětila:

"Provinili jsme se proti jeho věrnosti!"

Tu se král zaradoval, že ona stejně jako on smýšlí, šel a otevřel skříň a přivedl jí děti i věrného Jana.

"Bůh byl milostiv, věrný Jan je vysvobozen a naše synky nám též vrátil!" a vyprávěl jí, jak se bylo vše seběhlo.

A tak žili společně šťastně až do konce svých dní.